

MAGYARORSZÁGI STRUCCTENYÉSZTŐK KÖZHASZNÚ EGYESÜLETE
1073 Budapest, Dob utca 90.
Tel/Fax: 322-56-61, 322-90-78
e-mail: mseoftt@freemail.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
Bajnai Gordon Fejlesztéspolitikáért Felelős Kormánybiztos részére
1133 Budapest Pozsonyi út 56., Pf.: 332.

Tárgy: Válasz a felkérő levélre – civil téma

Tisztelt Bajnai Gordon Úr!

Felkérő levelének megfelelően az alábbiakban három fő témakörbe csoportosítva foglaltam össze a javaslatokat, amelyek megvalósítása **segítheti a civil szféra gyorsabb ütemű fejlődését és az európai integrációt**. Sőt, mindezek szorosan kapcsolódnak az EU általános irányelveihez, amelyet egy köreinkben született szlogen jelképesen és gyakorlatiasan fejez ki: **„Az Európai Uniótól nem félni kell, az Európai Uniót meg kell tanulni, mert ...”** (Dr. Rózsás Attila, Jövőkép, a Budapesti Agrárkamara kiadványa, 2004. Budapest).

Témakörök:

1. A Civil Inkubátorházak gyorsítanak a civil szervezetek fejlődését.

A rendszerváltozás kezdeti időszakában kezdődött **„Ipari parkok”** létesítése nagy lendületet adott a kis és közepes vállalkozások fejlődésének. Mint **inkubátor házak**, a közös és olcsóbb közteherviseléssel, teljes infrastruktúrával nagyon sokat segítettek tevékenységeik indításában és folyamatos továbbvitelében. **Analóg mintára lenne indokolt, a kis és közepes létszámmal működő civil szervezeteket is fejlődésileg lendületbe hozni**. Ha áttekintjük az általam megfogalmazott társadalmi hierarchiát, kizárólagosan az állampolgárok fizetett adóforintjainak tükrében (az áfát is ők fizetik meg), akkor az alábbi 3 pillérnek megfelelő pénzelosztást tapasztaljuk.

Első pillér: a pártok, politikai szervezetek, államigazgatás, minisztériumok, önkormányzatok stb. röviden szólva az államigazgatási szféra részére fenntartásra, működésre stb. biztosított több százmilliárdos keret. Ezek az összegek önfenntartásra, működésre stb. fogynak el és alacsony az a hányad, amely valamilyen formában visszajut közvetlenül az állampolgárokhoz.

Második pillér: a termelői, vállalkozói (Bt., Kft., Rt. stb.) szféra, amelyben pályázati úton 25-50 %-os állami támogatás jut fejlesztésre, korszerűsítésre, újdonságok előállítására stb. a piaci igényeknek megfelelően. Ugyancsak több százmilliárdos állami támogatással, amely szintén az állampolgárok, vállalatok befizetett adóiból kerül finanszírozásra. A második pillér szereplői képezik a társadalom „motorját” és fő tevékenységük mellett ugyancsak milliárdos összegekkel (ÁFA, adók stb.) járulnak hozzá az ország költségvetésének újra elosztható részéhez. Termékeikkel pedig kielégítik a piaci igényeket.

Harmadik pillér: A civil szféra, amely ugyancsak több százmilliárdos összegben állít elő új értékeket, szolgáltatásokat, s ezzel szemben az államkasszába befolyt adókból csak egy számjeggyel jelzett milliárdokat kap pályázati úton elnyerhető támogatásként. Célszerű áttekinteni a KSH most feldolgozás alatt lévő adatsorát (teljes feldolgozottsággal kb. 400 oldal lesz), amelynek összefoglaló adatai az Interneten is rendelkezésre állnak. Jellemzőül néhány adat:

Miért éppen civil? – szól a címbeli kérdés. Talán azért, mert a civil szervezetek tagjai élik át legsokoldalúbban a „gyakorlati” életet, Ők azok, akik a legtöbb társadalmi munkát végzik, és Ők azok akik a legfogékonyabbak az újdonságokra, kísérleteznek, buktatókon jutnak túl. S értékelik a rövidtávon elért apró sikereiket. Jó példát szolgáltatnak erre az Egyesület azon tagjai, akik legelőször kezdtek el foglalkozni - mint újdonsággal – a strucctartással. Ma már hazánk éghajlatához honosodott állatokkal, sokféle tapasztalat megszerzésével segíthetik az újonnan érdeklődőket, s azok már sokkal nagyobb előnnyel sorakozhatnak be a második pillér tagjai közé is, mint önálló vállalkozók.

Mindezekből kitűnik, hogy a **harmadik pillérbe tartozó civil szféra** a pályázati úton elnyerhető 7,0-7,5 milliárd forint működési támogatással **nyugon lassan tud fejlődni, erősödni**. Azt is figyelembe kell vennünk, hogy a civil szervezetek a működési pályázati pénzek jelentős részét irodabérletre, banki pénzkezelési költségekre stb. fordítják és **ezáltal a második pillérhez tartozó vállalkozásokat, bankokat stb.** juttatják további, az állam által begyűjtött állampolgári forintokhoz. Tehát, az említett összeg több mint kétharmada **látszat támogatásnak minősül**.

2. A vállalkozókat és a bankokat támogatjuk a „civil” pénzekből.

Az általam is vezetett egyik (mert több civil szervezetet is segíték) szakmai civil szervezet 2005. évi összes pénzforgalma (4 fő munkanélküli pályakezdő agrármérnök alkalmazásával, ugyancsak pályázati pénzből) 8.061.000 Ft volt. Ebből a havi bankszámla-vezetési díj (évi 24.000 Ft), **bankon kívüli pénzmozgás címen 266.325 Ft-ot kellett fizetnem**. Hasonló a helyzet más bankoknál is, mert már a **banki sorbaállási cédula** (ugyanaz van az APEH-nál is) **húzása is a „vállalkozói” feliratot jelzi**. Vagyis, a társadalom második pilléréhez soroltak vagyunk, profitorientált tevékenységgel, figyelmen kívül hagyva azt a nagyon fontos szempontot, hogy **az általunk megtermelt „profitot” szabadon nem használhatjuk fel, hanem azt, a nagy értékű társadalmi munka mellett, a civil szervezetek tagjainak érdekében, az Alapszabálynak megfelelő célok megvalósítására kell felhasználnunk**. Ugyanakkor az áfát is le kell nyelnünk, mert nem igényelhetjük vissza.

A másik konkrét példa, amely a szakmai civil szervezetemhez kapcsolódik, **az irodabérleti díj**. Jelenlegi árszinten ez, 240.000 Ft/év, **amely szintén a második pillérhez sorolható Rt-hez folyik be**.

Mindezekben nem sokat segít az, hogy az NCA-tól kapott táblázatos kimutatás szerinti pénzforgalmunk után 1.060.000 Ft illetett volna meg bennünket és ezzel szemben elnyertünk 100.000 Ft-ot.

3. A civil szervezetek szerepe a kutatás-fejlesztésben.

Ha áttekintjük a Népszabadságban komoly összegekért közzétett civil szervezeti elszámolásokat és köszönetnyilvánításokat, megállapíthatjuk, hogy a civil szervezetek 60-70 %-a szociális szférához kapcsolódik. **Szinte alig van olyan, amelyik az új értékek előállítását, az újdonságok elterjesztését szolgálják**. Márpedig a szakmai civil szervezetek tagjai sorában nagyon sok jól felkészült, mondhatni úgy is **szakmai specialista van**, akik talán szerénységéből is, tudásukat annak a kis közösségnek adják, ahova egy minimális tagdíj befizetése mellett szakmai partnerekre is találnak. Erősítik a közösségi szellemet és segítik egymást az ismeretanyagok megszerzésében.

Az aránytalanul kevés **szakmai ágazati civil szervezetek hátrányos megítélésben részesülnek az NCA vezetői részéről is**. Magam tapasztaltam, amikor ezt a témát feszegettem, hogy a szakmai civil szervezetek a szakmai programjaik megvalósítása miatt menjenek az ágazati minisztériumokhoz. Az ágazati minisztériumok ilyen irányú keretei évről-évre csökkennek és előbb-utóbb meg fognak szűnni. (Jobb is lesz. Nem arról kell

„megismerni” egy-egy minisztériumot, hogy mennyi pénzt oszt pályázati címen, mert most a köztudat jelentős részénél így van, hanem arról, hogy jó törvényeket hoz és azokat be is tartatja.) Konkrét példa: az FVM ilyen jellegű kerete 3 év alatt egyharmadára csökkent.

Javaslatok:

Javaslat az 1. ponthoz:

A Budapest belső kerületeiben bejegyzett és működő civil szervezeteknek **kiválóan megfelelne a 1077 Budapest, Dob utca 75-81. alatti több emeletes épület, amelyet jelenleg az Informatikai és Hírközlési Minisztérium használ.** Tekintettel arra, hogy november hónapban eldől, hogy hol épül fel a kormányzati negyed, ez az épület is „piacra” kerül. A piacra juttatáshoz két variációt ajánlok:

A, Ne adják el! Maradjon állami tulajdonban és adják bérbe a civil szervezeteknek. A bérleti díj éves szinten egy összegben levonható az elnyerhető NCA működési pályázati pénzekből és a Magyar Államkincstár a meglévő adminisztrációjával – tekintettel arra, hogy a civil pályázati pénzekkel is vele kell elszámolni – megoldhatja. Az ott elhelyezhető 50-60 civil szervezet **bérleti díjából 10 év alatt megtéríti a most piacra kerülő árat.** Egyébként díjmentesen, csak a rezszi költségek vállalásával **lenne igazságos a civilek részére bocsátani ezt az épületet,** mert a rendszerváltáskor **a pártok is ingyen kapták meg az irodaépületeiket.** A bérleti megoldás esetén, az épület továbbra is állami tulajdonban maradna, tovább őrizve a hazai épületértékeket.

A kis és közepes méretű civil szervezetek 15-20 m²-en, akár teremosztottan is el tudnák látni adminisztrációs feladataikat és a nagyobb tárgyalótermek emeletenként közös használatra, fórumok, rendezvények stb.-re lehetnének alkalmasak, erősítve ezzel a közösségi szellemet, és kohéziót adhatna a szoros együttműködésre.

B, Ha eladásra kerül, akkor vegye meg az EU. Az EU-s képviselők lobbizásával ez is elérhető. (Hiszen több milliárd euróért most vette meg a Strasburgi irodaházakat, mert „Ő” is tudja, hogy a saját tulajdonú létesítmény használata, a használati díjtól nagyobb, szellemi termékeket is magába foglal.) **Az EU pedig, lízing formájában bocsáthatná a civil szervezetek részére a szóban forgó épületet és ezáltal érvényesülhetne a szubszidialitás elve mellett a közösségi szellem erősödése is.** Egyébként, még 10 év múlva sem fogják megérteni az egyszerű emberek, hogy mit is jelent az EU Alkotmány (lásd Franciaország és Hollandia negatív népszavazása), **ha nem kötik érdekeltiségi alapon is az ismeretterjesztést, a tudás gyarapítását.** Kíváncsi lennék, hány milliárd euró ment el a felülről megalkotott propagandára, hány tonna prospektust, ismeretterjesztő anyagot nyomtattak, de az „embereket” előre nem kérdezték meg, hogyan is kellene mindent, velük együtt, közösen tenni.

Petőfi Sándor: Az Országgyűléshez

Sokat beszéltek, szépet is beszéltek,
Jót is, de ebből a hon még nem él meg,
Mert nincs rendében eljárások,
Ti a dolog végébe kaptatok,
És így tevétek már régóta mindig;
Látják, kik a multat végigtekintik.
Ki képzél olyan tempomépítőt,
Ki a tornyot csinálja meg előbb?
És azt a levegőbe tolja, hogy
Ott fönny maradjon, míg majd valahogy
Alája rakja szépen a falat,

S legeslegvégül jőne az alap.
Ti vagytok ilyen mesteremberek,
Ezért ad a hon nektek kenyeret,
Ezért fizet szívének vérivel!
Jobbat tesz, aki semmit sem mivel.
Időt, erőt eltékozoltok, és ha
Sikert mutattok is föl néha-néha,
Csak olyan az, mintha hogyha engemet
A szomjuság bánt, s adnak víz helyett
Ételt, s talán még épen olyan ételt,
Mitől szomjúságom csak jobban éget.
Ha ez siker, ha ez jótétemény:
Elmémet a bölcsőben hagytam én.
Hiába minden szép és jó beszéd,
Ha meg nem fogjátok az elejét,
Ha a kezdetnél el nem kezditek...
Sajtószabadságot szerezzetek.
Sajtószabadságot, csak ezt ide!
Ez oly nagy, oly mindenható ige
A nemzetben, mint az isten "legyen"-je,
Amellyel egy mindenséget teremté.
Hol ez nincs meg, bár másképp mindenek
Eláradó bőségben termenek,
S bár az utósó szolga és a pór
Zsebébül aranyat marokkal szór:
Azon nemzetnek még nincs semmije,
Azon nemzetnek koldus a neve.
S hol ez megvan, bár rongyban jár a nép,
Nyomorg, tengődik mindenfélekép:
Azon nemzet gazdag végtelenül,
Mert a jövődöt bírja örökül.
Haladni vágyunk; de haladhatunk?
Én istenem, milyen golyhók vagyunk!
Lábunk szabad, de a szemünk bekötve,
Hová megyünk? ... meglássátok, gödörbe.
Szemünk bekötve, fogva szellemünk,
Az égbe szállnánk, s nem röpülhetünk,
A szellem rab, s a ronda légbe fül,
Mely dögvészes már önnön átkitül.
A szellem rab; mint a hitvány kutyát,
A ház végére láncba szoriták,
S láncát harapva tördeli fogát,
Amellyel védni tudná a hazát...
A szellem rab, s mi fönn tartjuk nyakunkat,
S szabad nemzetnek csúfoljuk magunkat!
Szolgák vagyunk, rabszolgánál szolgábbak
Megvetésére a kerek világnak!

Pest, 1848. (február)

A **civil inkubátorházak elméletet** Budapesten, **néhány kerület összefogásával** – Csepelen, Újpesten, Békásmegyeren, Kelenföldön, Pesterzsébeten stb., a hagyományos elnevezéseknek megfelelően – több helyen is meg lehetne valósítani. **Továbbá, a hét régiónak megfelelően, országos hálózattá lehetne kiterjeszteni a civil inkubátorházakat.** (A faluházak erre nem alkalmasak, mert irodafelületben nem adnak lehetőséget az állandó ott tartózkodásra.)

Ezek a civil inkubátorházak alkalmasak lennének arra is, hogy a rendszeressé váló pályázatok elkészítésében jártas személyek segíthetnék a civil szervezeteket és a közepes- és kisvállalkozásokat. Tekintettel arra, hogy a társadalmi munkában tevékenykedők az esti órákban is továbbadhatnák tudásukat és nem a falusi kiskocsmákban töltenék az időt.

Javaslat a 2. ponthoz:

Tekintettel arra, hogy **a bankok tetemes összegekhez jutnak** a civil szervezetek **kötelező pénzkezelésével**, legyen határozott kormányzati utalás arra, hogy a 6-6,5 %-os pénzmozgási **banki költségekből** – úgy ahogy a személyi jövedelemadó 1 %-ával teszik az állampolgárok – **a bankok is 1 %-ot utaljanak az NCA közös kasszájába.** Biztos vagyok abban, hogy ha ezt elérheti a civil szféra, nagymértékben meggyorsul fejlődésük és jobban elő tudják segíteni, hogy a civil szervezetekben, különösen a szakmai civil szervezetekben, **ma még a vállalkozás gondolataival foglalkozó tagok hamarabb átkerülhetnek a társadalom 2. számú pillérébe és mint áfa befizetők, gyarapíthatják a közös államkassza bevételeit.** Számításaim szerint, a jelenleg befizetett személyi jövedelemadó 6-8-szorosát is kiteszi az az összeg, amelyet a civil szervezetek a bankműveletek során mozgásban tartanak.

Javaslat a 3. ponthoz:

Az **NCA törvény** folyamatban lévő **módosítása** és a készülóban lévő **civil törvény** kapcsán érvényt kellene szerezni annak, hogy **a szakmai civil szervezetek ne legyenek mellőzöttek a célirányos pályázatoknál.** Annak idején az NCA törvény készítése kapcsán – én is részt vettem javaslataimmal – arról volt szó, hogy a **területi rendszer mellett, 10-12 ágazati rendszer is beépül a pályázati feltételek sorába.** Sajnos, ezt kevésbé tapasztaltam a célirányos pályázataim forráshiányra vonatkozó értékelések kapcsán. Pedig egyszerű lenne **az ágazati csoportosítás, hiszen a Fővárosi Bíróság is a közhasznúsági minősítés kapcsán jelzi azokat a szakterületeket, 8-10 db és az APEH is jelzi, hogy a civil szervezet a kiegészítő tevékenységét melyik szakterületnek megfelelően gyakorolja.** Az NCA-nak csupán összhangot kellene teremteni a két intézmény előírásai között.

Ennek **felülvizsgálatát** és a szakmai civil szervezetek érdemben **nagyobb összegű pályázati úton történő támogatását** két ok miatt tartom fontosnak.

Az **egyik**, az újdonságok megismertetésében, azok elterjesztésében nem elég csak a szakvállalkozások ismeretanyagának közreadása. Az újdonságokat, amelyek az osztársadalmi érdekeket szolgálják, **több információs csatornán kell eljuttatni az állampolgárokhoz.** Ennek egyik „eszközei” a szakmai civil szervezetek. (Lásd: Zengő hegy, módosított autópálya nyomvonalak, megmentett műemlék épületek stb.)

A **másik**: a szakmai civil szervezetek a **megfelelő önrész hiányában nem tudnak részt venni azokban a konzorciumokban** (egyetemek, kutatóintézetek, önkormányzatok, vállalkozások stb.), **amelyek kutatás-fejlesztési témakörben 2-3 évre szólóan, 200-250 milliós EU-s pályázatokat terveznek megvalósítani.** Ezért az NCA pénzügyi alapját a K+F keretből, **2 milliárd forinttal, átcsoportosítással kellene növelni.** A gyakorlati élet bizonyítja, hogy számos fiatal, megszállottságból, hobbi szinten tevékenykedik, kötődik valamely civil szervezethez, de nagyon lassan tud csak előrelépni. Példának említem az amatőr rádiósok segélyszolgáltatásait, a Veszprém megyében működő időjárás előrejelzőket, akik jelezték az augusztus 20-i természeti katasztrófát is, vagy a magyar műanyag hulladékok

Kínába szállítását szervezőket (a rádióban a mai nap hangzott el) vagy a régi kerékpárokat összegyűjtő és újra üzembe helyező fiatalokat, akik mind civil kezdeményezéssel indulnak, s majd előbb-utóbb vállalkozóvá válnak.

De számtalan új ötlet, javaslat van az **agráriumhoz kapcsolódó kutatási témák terén is**. Például az élelmezés terén a **biotermékek és az egészséges táplálkozás alapjául szolgáló strucc**hús beltartalmi értékeinek elemzése, népszerűsítése, elterjesztése. Vagy a **bioenergia és az alternatív energia** használatának népszerűsítése és a globális felmelegedés negatív hatásainak kutatása, ismeretterjesztése.

Mindezekben, a szakmai civil szervezetek, együttműködve az említett témákat művelő szakemberekkel és intézményekkel **sokat segíthetnének a célirányos pályázati úton nyert támogatásokkal**. Az agrár témához kapcsolódva javaslom, hogy az **agrárkamarak ne legyenek kizárva az NCA pályázati rendszeréből**, hiszen ők is non-profit civil szervezetek. Köztük néhány, közhasznúsági minősítéssel is rendelkezik és alapszabályaik szerint mindenben a civil szférához tartozóan működnek. Tagjaikon, tagvállalataikon keresztül, **közvetlen, és élő kapcsolatban vannak az állampolgárokkal, akiket egy gyűjtőszóval civileknek nevezünk**.

Utóirat: a civilek inkubátor háza és a banki 1 %-os javaslat a 2006. évi CIVILIÁDA kétnapos kiállításon és fórumokon résztvevő EU-s szakértőknek is előterjesztésre került. Nagyon kedvező fogadtatásként vették a javaslatot és kérték írásban is rendelkezésükre bocsátását, mert modell értékű lehet más, különösen az utóbb csatlakozott EU-s országokban is.

Konkrét ajánlatok

„Aki egy helyben áll, visszafelé halad.” (Goethe)

Az alábbiakban néhány pályázati témakört és a javasolt pályázati összegeket jelöltem meg a civil, illetve szakmai civil szervezetek információi alapján. Ezek közül több a **K+F programhoz**, és néhány a **kis- és középvállalkozók** részére kiírható pályázatokhoz kapcsolódhatnak.

Az **agrárkamarak** részére, oktatásra, munkanélküliek tovább- és **átképzésére, szaktanácsadási** tevékenységek folytatására foglalkoztatás bővítéssel **750.000 millió Ft**.

Állattenyésztés és növénytermesztés **egyensúlyának megteremtéséhez** és az átálláshoz kapcsolódó **képzés**, elsősorban a **házkörüli állattartás** szorgalmazása (az apró állatok és a strucc is), ezek integrálása speciális hazai termékek előállítására való érdekeltséggel. Pl.: nyúltartás esetén 4 anya + 1 bak szaporulatai az egész család egy évi hússzükségletét megoldja és tartásuknál felhasználhatók a falusi portákon termelt **konyhakerti növények melléktermékei**. Mindezek **szaktanácsadási feladatait az agrárkamarak koordinálhatnák**, mint a háztáji gazdaságokat integráló szervezetek. Erre az integrációra, **500 milliós** pályázati keretből kaphatna nagyobb lendületet az egyensúly megteremtése.

A **MAG Közhasznú Kht.**, mint szakmai civil szervezet, az általa kiadott szaklap által a **K+F eredményeinek bevitelét a gyakorlatba** a jelenleginél sokkal jobban gyorsítaná a termelés számára a mintegy **célirányos, vagy meghívásos pályázati rendszer**. A szaklapot kiadó, a K+F-es témák művelőivel konzorciumban, mintegy 100 millió Ft-ra pályázhatnának a jelentkezők.

Az **Aquincum Alapítvány** és a **Viking Executive Kft.** a 99 évre szóló bérleti területet – jelenleg kihasználatlan, 83 hektár – javasolja **célirányos pályázattal hasznosítani**. Komplet, kész tanulmánytervekkel (szállodák, létesítmények, infrastruktúra, hasznosítási program stb.) rendelkezik. Konzorciumokkal együttműködve, mintegy **3,5 milliárd forintos komplex**

beruházással, indításra készen áll. A tervezett programban szerepel a **kistérségek összefogása**, sport és infrastruktúra fejlesztése, a **termálvíz hasznosítása a geotermikus energiával kapcsolva**, az egészségturizmus (a mozgássérülteknek is) és a gyógy-szanatórium. Lehetősége van egy közepes méretű (tervei készen vannak) szabadidő központ, elsődlegesen **golf- és teniszpályák** létesítésére is.

A Magyarországi Struccenyésztők Közhasznú Egyesülete, mint szakmai civil szervezet, az **EU-s irányelveknek** megfelelően végzi tevékenységét. Tapasztalatai alapján az alábbiakban képet kaphatunk a legfontosabb tématerületekről.

A struccok és az emuk levágására az Európai Unió tagországaiban sincs egységes és egyértelmű rendelkezés. Az általános irányelvek szerint minden ország a saját belső rendeleteivel szabályozza e különleges állatok levágását.

Az Európai Unió „törvénytárában” mintegy 1700 rendelet, rendelkezés, ajánlás stb. foglalkozik a mezőgazdasági haszonállatok szaporításával, tartásával, levágásával, feldolgozásával, forgalomba hozatalával, az ember- és állategészségügy, a higiéniai és biztonságtechnikai kérdések szabályzásával. Nem könnyű kiigazodni e betűhalmazban. Az alábbiakban két témakörből szemlélünk az Európai Közösségek Hivatalos Lapja alapján.

Lapasmellű futómadár. A strucc és az emu hovatartozása tekintetében is különös helyzettel állunk szemben. Az Európai Unió Bizottsági Határozatából idézve: „A 91/494/EGK irányelv 2. cikke szerint a lapasmellű futómadár „baromfi”, és a nyúlhús és tenyésztett-vadhús előállítását és forgalomba hozatalát érintő közegészségügyi és állategészségügyi problémákról szóló, 1990. november 27-i 91/495/EGK tanácsi irányelv 2. cikke szerint „tenyésztett vad” is.” A tenyésztett-vadhús előállítására és forgalomba hozatalára szintén a 91/495/EGK, mint alapot adó irányelv a mérvadó: „(2)... A hatósági szolgálat engedélyt adhat a tenyésztett vadnak a származási helyen történő levágására, amennyiben nem szállítható a szállításban résztvevők veszélyeztetésének elkerülése, vagy az állat kímélete érdekében. Ezt a termelőnek külön kérvényeznie kell.”

A strucc- és emutartók számára rendkívül fontos európai uniós irányelvek a fentiek és ezek ismerete gazdaságilag is előnyükre szolgálhat. Miért írom ezt? Mert köztudott, hogy a struccok és az emuk rendkívül stressz-érzékeny állatok. Más, gazdasági haszonszerzés céljából tenyésztett állatfajokkal összehasonlítva sokkal érzékenyebben reagálnak a környezetükben történő bármilyen változásra. Különösen a szállításuk igényel nagy körültekintést az állattartók részéről. Sajnos gyakori eset, hogy a vágóhidra szállított állatok közül útközben néhány elpusztul, és gazdaságilag ez a legnagyobb kára a tenyésztőknek és az állatot felnevelőknek.

A megoldás. Hogyan lehet segíteni a termelőknek e gazdasági károk megelőzésében? A fentebb említett EU-s irányelvek, külön engedély alapján, lehetővé teszik az állatok levágását a származási helyen. Ennek két módja lehetséges: a nagyobb méretű állattartó farmokon – mint ahogy az EU több országában is gyakorlat – „mini vágóboxokat” létesítenek, az állategészségügyi és higiéniai szempontoknak megfelelően. A „mini vágóboxok” legkisebb változata lehet, az a megoldás, ahol az állatot elkábítják, kivéreztetik és 3 órán belül olyan vágóhidra vagy húsfeldolgozó helyre szállítják, ahol a zsigerezés, feldolgozás már a vágóhídi előírásoknak megfelelően történhet. Egy másik megoldás is lehetséges, a „**mini vágóboxok**” **mellett zsigerezőt és hűtőtárolót is létesíthetnek**, ahol a hűtőkocsis szállításig, általában 48 óra, tárolhatják a levágott állatokat, mielőtt azokat a feldolgozóba szállítják.

Az EU-s irányelvek ezt így határozzák meg: „a hatósági szolgálat engedélyt adhat a tenyésztett vadnak a származási helyen történő levágására, ha az állatok tulajdonosa ilyen kérést nyújtott be, a hatósági szolgálatot előre értesíti az állatok vágásáról, a gazdaság rendelkezik az állatok vágására, leszúrására és kivéreztetésére alkalmas

épülettel, és a vágás előtti ante mortem vizsgálat elvégezhető. A leszúrással és kivéreztetéssel végzett vágás előtt elkábítják az állatokat, amit a Tanács 93/119/EGK irányelvben rögzített feltételeknek megfelelően kell végrehajtani.”

„A levágott és kivéreztetett állatokat a vágást követően a lehető legrövidebb időn belül felfüggesztik és kielégítő higiéniai feltételek között egy, a 66/433/EGK irányelvvel összhangban engedélyezett vágóhidra szállítják. Amennyiben a tartás helyén levágott vad egy órán belül nem szállítható a 64/433/EGK irányelv 8. cikkének megfelelően engedélyezett vágóhidra, azt olyan konténerben vagy szállítóeszközben kell szállítani, amelynek belső hőmérséklete 0 C és 4 C között tartható. Az állatot a kábítást követően legfeljebb három órán belül ki kell zsigerelni.”

„A levágott állatokat egy olyan bizonyítvány kíséretében szállítják a vágóhidra, amelyet az állat-egészségügyi szolgálat állít ki, igazolva az ante mortem vizsgálat kedvező eredményét, a megfelelően végzett kivéreztetést és a vágás időpontját. Ennek a bizonyítványnak meg kell felelnie a hivatalosan előírt „Egészségügyi Bizonyítvány” mintának.”

A Tanács 93/119/EK irányelve I. fejezet 3. cikke szerint az állatok: „**mozgatásuk, elhelyezkedésük, féken tartásuk, kábításuk, leölésük vagy levágásuk során az állatokat meg kell kímélni minden elkerülhető izgalomtól, fájdalomtól vagy szenvedéstől.**” A vágóhidra levágás céljából bevitt állatok mozgatását, féken tartását, vágás előtti kábítását vagy azonnali leölését, véreztetését az említett irányelv II. fejezetének 5. cikke alapján, a négy mellékletben megfelelő rendelkezések szerint kell végezni.

A „mini vágóboxokat”, a zsigerelőket és a hűtőházi létesítményeket **régiós rendszerben lenne célszerű kialakítani.** Ezáltal teljesíthető lenne az az EU-s előírás is, amely szerint az **élőállatok szállítását lehetőleg 100 km-es körzetekből indokolt elvégezni.**

A régiónkénti nagyobb állattartó telepeken kialakítandó „mini vágóboxok” és a kiegészítő létesítmények megvalósításához, a **kisvállalkozások kategóriájába tartozók** (őstermelők, családi vállalkozók és Kft-k) pályázhatnak a 7 régióban, mintegy **800 millió Ft fejlesztési összegekre.**

Budapest, 2006. november 6.

Tisztelettel:

Kovács János
Empátia Civil Szervezet,
Magyarországi Strucctenyésztők
Közhasznú Egyesülete titkára,
a Budapesti Agrárkamara sajtótanácsosa

Zoufal Béla
MSE elnöke,
őstermelő

Dr. Oláh István
a VETMA Kht. képviselője,
a MAG főszerkesztője

Mayer Antal
az Aquincum Alapítvány és a
Viking Executive Kft.
elnökségi tagja

A szakanyag összeállításában részt vettek:
Kovács János, Bús Melinda és Salamon Attila agrármérnökök.